

***De kracht
van de
gezinsaanpak***

*Doorbreek de
cyclus van
laaggeletterdheid*

Waarom de gezinsaanpak?

Kinderen uit taalarme gezinnen groeien vaak op tot laaggeletterde volwassenen. Laaggeletterde ouders hebben vaak niet de vaardigheden om een taalrijke thuisomgeving te creëren: ze lezen nauwelijks voor en praten minder met hun kinderen. Daarmee lopen jonge kinderen al een taalachterstand op die ze vaak niet meer in kunnen halen op school. Om deze vicieuze cirkel te doorbreken, is er focus op het gezin nodig in de aanpak van laaggeletterdheid. Wat daarvoor nodig is, staat in dit inspiratiedocument, samen met vier praktijkvoorbeelden in de vorm van interviews met bibliotheken.

Wat houdt de gezinsaanpak in?

De gezinsaanpak is erop gericht ouders te leren om hun kinderen te ondersteunen en stimuleren in de taalontwikkeling. Daarnaast kunnen ouders binnen de gezinsaanpak ook werken aan hun eigen basisvaardigheden.

Hoe groot is het probleem?*

- Zo'n **2,5 miljoen** Nederlanders boven de 16 jaar hebben moeite met lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden.
- **1 op de 9** werkende Nederlanders is laaggeletterd.
- **50%** van de laaggeletterden heeft kinderen onder de 18 jaar.
- Een 4-jarige die niet wordt voorgelezen, kent **1.500** woorden, terwijl een kind van vier dat wel voorgelezen wordt er **3.500** kent.
- Kinderen van hoogopgeleide ouders horen **3,5 keer zoveel** woorden als kinderen van laagopgeleide ouders.
- **18%** van de leerlingen in het voortgezet onderwijs is laaggeletterd. Zij zijn de toekomstige ouders.

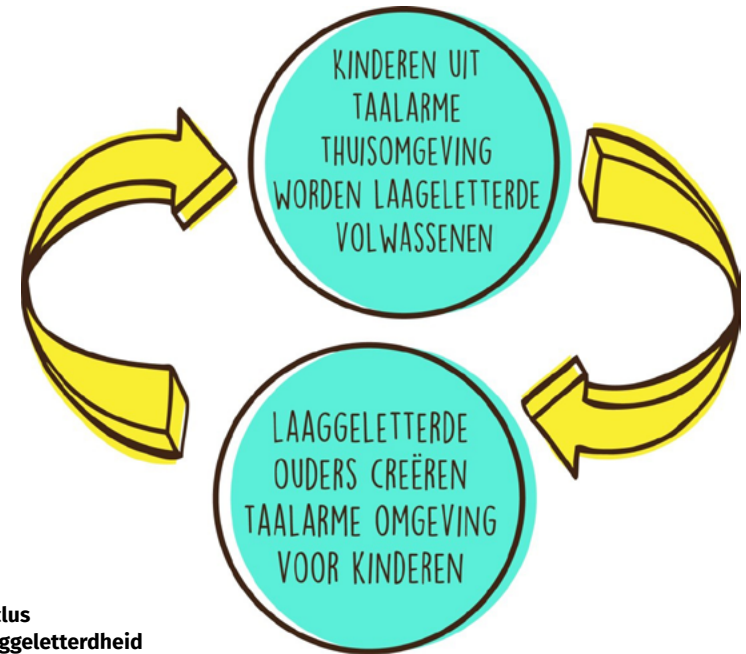
Hoe doorbreek je de cyclus van laaggeletterdheid?

Zorg voor een gezinsaanpak:

1. Focus op het laagtaalvaardige gezin, zowel de NT1 als de NT2 gezinnen.
2. Agendeer het onderwerp bij gemeente en partners.
3. Verbind aanbod en kennis over voorkomen (preventie) en verminderen (curatie) aan elkaar.
4. Geef ouders handvatten voor een positieve leesopvoeding.

Hoe ziet een positieve leesopvoeding eruit?

- Voorlezen (liever goed in de moedertaal dan gebrekkig in een tweede taal).
- Veel praten met kinderen, bijvoorbeeld over wat je voorgelezen hebt.
- Het goede voorbeeld geven door zelf te lezen.
- Thuis (kinder)boeken hebben.
- Met de kinderen naar de bibliotheek gaan.



Cyclus laaggeletterdheid



2,5 miljoen Nederlanders boven de 16 hebben moeite met lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden

Het bewustzijn over de cruciale rol van ouders in de taalontwikkeling van kinderen ontbreekt bij veel professionals én ouders.

* Bronnen: Feiten en Cijfers Laaggeletterdheid, Stichting Lezen & Schrijven (2018) en Factsheet Laaggeletterdheid in Nederland, Stichting Lezen & Schrijven (2018)

Doe Mee Café in Bibliotheek Aan den IJssel

Samenvatting

De bibliotheek speelt met het Doe Mee Café in op de behoefte van anderstalige ouders om praktijkgerichte (taal)kennis te leren, toegepast op het dagelijks leven. Gratis, dichtbij en deels door de deelnemers zelf in te vullen. Patricia van Schaick: "Taal is alles, we noemen het Doe Mee Café 'gecamoufleerd taalaanbod', omdat de focus niet perse op taal ligt, maar dat is natuurlijk wel de rode draad tussen alle activiteiten." Omdat het om kleine groepjes gaat, is er veel ruimte voor persoonlijke aandacht en maatwerk. Het Doe Mee Café is als pilot op zes basisscholen uitgevoerd.

Aanleiding

Tijdens de inburgering zijn mensen op zoek naar ontmoetingen: om de taal te leren, om in de praktijk te oefenen en voor sociale contacten. Ook vallen mensen vaak in een gat na hun inburgeringsexamen. Het programma Taal voor Thuis blijkt niet volledig aan te sluiten op de behoeften van deze doelgroep, omdat de focus toch op het kind ligt. Bibliotheek Aan den IJssel had de wens om een soort Taalcafé aan te bieden dat langs scholen 'reist'. De subsidie van Tel mee met Taal maakte het mogelijk het Doe Mee Café op te zetten.

Doel

Het Doe Mee Café wil anderstalige ouders van jonge kinderen de drempel over helpen om tijdens en na de inburgering verder te gaan met de Nederlandse taal om zo beter mee te kunnen doen in de Nederlandse samenleving. Ze versterken niet alleen hun eigen taalvaardigheid, maar kunnen daarmee ook hun gezin een zetje geven. Een bijvangst is dat er onder deze groep ook veel eenzaamheid voorkomt, daar speelt dit programma ook op in.

Opzet

Het Doe Mee Café bestaat uit zes bijeenkomsten van één uur per week. Vijf bijeenkomsten vinden plaats op een basisschool en één bijeenkomst is in de bibliotheek. De deelnemers mogen zelf aangeven waar ze behoefte aan hebben. Patricia: "We doen gezelschapsspelletjes, bekijken kijk- en zoekboeken en bespreken het belang van taal in het gezin. Een van onze vrijwilligers heeft een onderwijsachtergrond. Toen zij merkte dat een groep moeite had met de klanken van klinkers werd daar meteen een spelletje voor gemaakt."



"Fantastisch om te zien hoeveel impact je kunt hebben op iemands leven!"

Patricia van Schaick, Bibliotheek Aan den IJssel

Resultaten

- Het Doe Mee Café werkt als toeleverancier voor het Taalhuis en/of formeel onderwijs.
- Mond-tot-mondreclame: de deelnemers zijn enthousiast en wijzen andere ouders op het aanbod van de bibliotheek.
- De effecten voor de deelnemers zijn: sociale activatie, meer zelfvertrouwen en meer kennis van het belang van een talige omgeving voor kinderen.
- De deelnemers hebben een Taalpas gekregen en komen sindsdien naar de bibliotheek om anderstalige en voorleesboeken te halen.
- Werf klein en gericht. Het bleek succesvol om leerkrachten te vragen één ouder uit de klas te kiezen en daarmee in gesprek te gaan.
- De drempel naar onderwijs is hoog, dus verleid mensen met een proefles, gratis, op een vertrouwde locatie, dichtbij.
- Geef ruimte aan maatwerk. De vragen zijn soms erg specifiek. Eén groepje gaf aan te willen oefenen met schrijven. Voor hen zijn schrijfschriftjes uit groep 3 geregeld waar ze heel blij mee waren!

Do's

- De mantra is Tijd, Vertrouwen en Persoonlijke aandacht. Laat je gezicht zien bij deze groep, win hun vertrouwen. Dan pas zullen ze aanhaken.
- Benadruk bij werving dat het niet alleen om taal gaat, maar dat er veel meer uit te halen valt.
- WhatsApp werkt goed voor deze groep, om contact te onderhouden en aanwezigheid door te geven.
- Verschillende deelnemers hadden interesse in vrijwilligerswerk om meer onder de mensen te komen en de taal te oefenen. Zet je netwerk in om een plekje voor hen te vinden.
- Alles staat of valt met samenwerken. Extern en intern.

Don'ts

- 1 uur per week blijkt te kort. Neem wat meer tijd om persoonlijke aandacht te kunnen bieden.
- Ga niet 'zomaar' scholen benaderen, maar stem eerst af met interne en externe partners of er dingen gekoppeld kunnen worden.

Vervolg

Bibliotheek Aan den IJssel wil het Doe Mee Café structureel aanbieden, maar het is nu nog 'extra werk'. Het aanbod gaat daarom expliciet opgenomen worden in de beleidsplannen. De wens is om ook een groep in de avond te starten, daar bleek veel behoefte aan te zijn.

Patricia van Schaick,
programmacoördinator Basisvaardigheden
p.vanSchaick@bibliotheekaandenijssel.nl

Brenda Versluis,
onderwijsspecialist
b.versluis@bibliotheekaandenijssel.nl



Deelnemer Maryam:

"Als je
beter
Nederlands
kent,
voel je je
veilig"



Deelnemer Saidah:

"We willen
ook graag
praten,
liever
twee uur
dan één"

Samenspel bij Bibliotheek Kennemerwaard

Samenvatting

Samenspel is voor allochtone en autochtone kinderen met hun ouders. Samen spelen en praten met je kinderen is namelijk niet voor iedereen vanzelfsprekend. Zo wordt nog voordat de kinderen naar de peuterspeelzaal gaan ouderbetrokkenheid gestimuleerd. De bibliotheek is partner in dit programma en haakt op vier locaties, twee keer per jaar aan om vanuit taalvaardigheid een bijdrage te leveren. Een mooie kans om ook bij ouders de vraag op te halen waar hun behoeften liggen om verder geholpen te worden rondom taalvaardigheid, voor henzelf en voor hun kinderen.

Aanleiding

Het programma Samenspel is opgezet door MET (welzijnswerk Heerhugowaard) en biedt ouders van jonge kinderen (1 tot 2,5 jaar) ondersteuning bij de opvoeding in de vorm van speelochtenden. Deze speelochtenden vinden wekelijks plaats op vier locaties bij peuterspeelzalen of buitenschoolse opvang in Heerhugowaard. De rol van de bibliotheek is om tijdens de ochtenden taalvaardigheid onder de aandacht te brengen bij deze doelgroep.

Doel

Werken aan (het voorkomen van) achterstanden door ouders van hele jonge kinderen al in de eerste 1.000 dagen te bereiken. Bij Samenspel worden laagdrempelig de eerste contacten gelegd, die het betrekken van ouders bij de taalontwikkeling van hun kind makkelijker maken.

Opzet

Alles gebeurt spelenderwijs. In deze fase is voorlezen nog een stap te ver en begint het bij praten en spelen met je kind. Dat is al nieuw voor de meeste ouders, die dit zelf niet hebben geleerd of meegemaakt. Er is veel vrijheid om het programma in te vullen. Elke activiteit bevat twee vaste elementen: een verhaal en een talige interactie.

Het idee is dat de ouders ongeveer een jaar lang deelnemen aan de speelochtenden en dat daarna het kind doorstroomt naar de peuterspeelzaal. Samenspel sluit aan op de programma's die daar worden aangeboden. Het programma is opgebouwd uit vier stappen:

- 1e bezoek aan de groep op locatie met spelletjes
- 2e bezoek op locatie met informatie over leuke boekjes en voorbeeldgedrag
- 3e bezoek door de groep aan de bibliotheek met o.a. rondleiding en voorleesactiviteit
- 4e bezoek iets leuks ter afsluiting in de bibliotheek, bijvoorbeeld muziek maken

Tijdens deze vier stappen wordt ook de relatie aangegaan met de ouders en is het makkelijker hen door te verwijzen naar vervolprogramma's (voor ouder en/of kind). Een vertrouwd gezicht vanuit de bibliotheek helpt daarbij enorm.



Resultaten

- De evaluatie gebeurt op kwaliteit, niet op aantallen. Dit geeft soms frictie tussen doelstellingen als zoveel mogelijk bezoekers voor activiteiten en inhoudelijke kwaliteit per deelnemer.
- Er worden telkens nieuwe jonge ouders bereikt die het programma doorlopen.

Do's

- Het gaat om vertrouwen en persoonlijk contact. Neem de tijd om dit op te bouwen.
- Communiceer op een informele toon met deze ouders, te formeel schept afstand.
- Begin kleinschalig.
- Investeer in een sterk lokaal/regionaal netwerk van partners. Weet welke issues zij signaleren en waar de raakvlakken zitten voor samenwerking.

Don'ts

- Ga niet meteen de inhoud in, dat is te Hollands. Start met koffie, een koekje en wat gezelligheid.
- Voorlezen is echt een stap te ver voor deze doelgroep, begin met praten met je kind en samen spelen.
- Gooi niet meteen je hele aanbod in de etalage, maar laat de ouders eerst vertellen waar hun behoeften en vragen liggen. Pas daar je aanbod op aan, waarbij je prima gebruik kunt maken van bouwstenen uit bestaande programma's. Een vooraf vastomlijnd plan werkt niet.

"Ik ging voor
het eerst van mijn
leven naar een
boekenwinkel om
een boekje te kopen
voor mijn dochttertje
en zei tegen
mijn man
'Nu lijkt ik wel een
echte Hollander.'"

Een jonge moeder

Vervolg

De bibliotheek zou dit programma graag uitbreiden, maar wil de regie niet uit handen nemen van MET. Er worden regelmatig nieuwe dingen uitgetoetst, bijvoorbeeld rond nieuwe media. Ook wil de bibliotheek meer inzetten op het uitnodigen van een selecte groep ouders voor een vervolgtraject in de bibliotheek.

Contact

Jeanette Doodeman, accountmanager 0-18

j.doodeman@bknw.nl

Daniëlle van den Hoff, consulent BoekStart

d.vandenhoff@bknw.nl



Taalvisite+ bij DOK in Delft

Samenvatting

Taalvisite+ is een traject voor kind én ouder. Met als inzet het stimuleren van taalontwikkeling en het bevorderen van het leesplezier van het kind door óók te investeren in de taal- en leesvaardigheid van hun laaggeletterde ouders. Het programma blijkt een gouden combinatie van gezinsaanpak, participatie en vrijwilligers in het terugdringen van taalachterstanden.

Aanleiding

Het oorspronkelijke project Taalvisite is gericht op het verkleinen van taalachterstand bij kinderen door hen, thuis in het gezin, voor te lezen. DOK betreft bewust ook de ouders actief bij het bezoek en het voorlezen. Een actieve houding van de ouder is namelijk waardevol voor de taalontwikkeling van het kind. In de loop van de tijd ontstond de behoefte Taalvisite uit te breiden met een versie waarin de laagtaalvaardige ouders extra taalaandacht krijgen: Taalvisite+.

Doel

Taalvisite+ maakt onder andere gebruik van de methode Taal voor Thuis van Stichting Lezen en Schrijven. Het doel is ouders leren hoe ze hun kind kunnen ondersteunen bij wat ze leren en hoe ze hun kind kunnen helpen met de Nederlandse taal. Bovenal is het doel het leesplezier van kinderen te vergroten zodat zij gestimuleerd worden ook zelf meer

te lezen. De meeste ouders hebben een migratieachtergrond, maar er zijn soms ook NT1-ouders bij.

Opzet

De vrijwilliger is anderhalf uur bij het gezin: drie kwartier op Taalvisite en drie kwartier taalzaken oefenen en bespreken met de ouders. Met het kind worden taalspelletjes gedaan en de ouder krijgt vraaggerichte aandacht, aangepast aan het taalniveau. De peuterspeelzaal of school draagt de ouders aan; zij kennen het begripsniveau van de ouders en weten of zij interesse hebben in het programma. De meeste inschrijvingen van scholen komen n.a.v. het 10 minutengesprek met de ouders op school.



“Taalachterstand bij kinderen moet je vroeg aanpakken, vind ik. Het is fijn dat ik daar een klein steentje aan kan bijdragen.”

Arie Boer, vrijwilliger bij DOK



Resultaten

- De deelnemende ouders zijn positief; het heeft ze echt wat opgeleverd. De woordenschat is uitgebreid, ze kunnen rustig zitten met hun kind en een boek, en beter helpen bij het huiswerk.
- De ouders realiseren zich nu dat als je als ouder geen rol pakt in thuis oefenen met taal, je kind hier de dupe van wordt.
- Peuterleidsters en leerkrachten zijn onverminderd positief. Taalvisite+ helpt hen bij het contact met (laag taal vaardige) ouders én zij zien de kinderen groeien in hun taalvaardigheid.

Do's

- Laat ouders bij de inschrijving aangeven waarom ze willen deelnemen aan Taalvisite+. Een veel voorkomend antwoord is dat ouders beter met de juf willen kunnen praten.
- Zoek vrijwilligers die het leuk vinden om zowel aan kinderen voor te lezen als met ouders over taalzaken te praten.
- Neem als vrijwilliger boeken mee en laat ze bij het gezin achter. Zo wordt zowel bij het kind als bij de ouder het boekengevoel aangewakkerd. Boeken horen erbij in huis!
- Werk samen met peuterspeelzalen en scholen. Zij zijn heel gemotiveerd ouders te koppelen aan Taalvisite+ omdat de extra aandacht voor het kind en de ouder zich terugbetaalt.
- Besteed tijdens de gesprekken met de ouders ook aandacht aan de periode na afloop van het Taalvisite+traject. Zo zorgt de vrijwilliger voor borging en continuïteit van Taalvisite+.

- Sluit in de bezoeken aan bij het peuterleven en het schoolleven van het kind. Ga vraaggericht te werk en probeer de ouder zelf met voorbeelden te laten komen. Lees samen nieuwsbrieven van school die ze niet begrijpen of bekijk de website van de school.
- Zoek vrijwilligers die het leuk vinden aan kinderen voor te lezen en zich open kunnen stellen voor ouders om hun taalvaardigheid te stimuleren.

Don'ts

- De duur van het bezoek, anderhalf uur, wordt door zowel vrijwilligers als deelnemers soms als te intensief en te lang ervaren. Er wordt gekeken hoe het materiaal praktischer en compacter gemaakt kan worden.
- Vrijwilligers die zelf te veel aan het woord zijn en docerend overkomen. In de training die vrijwilligers voorafgaand volgen wordt hier ook aandacht aan besteed: het maatje zijn.

Vervolg

DOK onderzoekt de mogelijkheid om Taalvisite+ te verbinden met het Taalhuis. Laagtaalvaardige ouders worden de ene keer aangesproken via school, peuterspeelzaal en Taalvisite en de andere keer via het Taalhuis. Ook worden ouders voor een vervolgtraject van Taalvisite naar het Taalhuis en vice versa doorverwezen: een goede verbinding! Ontwikkelen van vervolgactiviteiten zoals voorleesprojecten voor ouder en kind, leesclub voor kinderen en of kind en ouder die een Taalvisite+traject hebben gevolgd.

Contact

Janine Jongen,
senior-adviseur taaleducatie/HBM DOK
j.jongen@dok.info



“Met
Taalvisite+
kunnen we
uitleggen dat
het belangrijk
is dat je je kind
thuis voorleest.”

Janine Jongen,
DOK



Ouderlessen op school door De Bibliotheek Haarlemmermeer

Samenvatting

Als je nieuw in Nederland bent en de taal niet spreekt, is het heel lastig om betrokken te zijn bij de school van je kind. Het onderwijs in Nederland zit anders in elkaar dan in andere landen. Het niet spreken of begrijpen van de taal maakt het deze ouders bovendien moeilijk met hun kind en de leerkracht te spreken. De Bibliotheek Haarlemmermeer is daarom samen met twee basisscholen ouderlessen gestart. In twaalf weken leerden acht anderstalige moeders met verschillende achtergronden meer over de Nederlandse taal en het onderwijs van hun kind. Met mooie successen tot gevolg!

“Het is fijn om in deze veilige groep te leren en te kunnen oefenen zonder je te schamen of verlegen te voelen als je fouten maakt.”

Deelnemer

Aanleiding

In 2017 meldde Marieke Splinter, directeur van basisschool Immanuël in Rijsenhout, zich bij de leesconsulent van de Bibliotheek op school met de vraag of er Pools-Nederlandse boekjes waren voor ouders. Bij navraag bleek dat de school moeite had een deel van de ouders op school te bereiken. Taalproblemen leidden nogal eens tot misverstanden, bijvoorbeeld tijdens de oudergesprekken of over het meenemen van gymspullen.

Doel

Bibliotheek Haarlemmermeer en de school vroegen subsidie aan, in het kader van Tel mee met Taal, om ouderlessen te ontwikkelen. Met als doel: zo'n twintig laagtaalvaardige ouders, met niveau 2F of lager, beter te laten communiceren met de basisschool van hun kind, hun taalniveau te verhogen en de ouders beter betrekken bij de school en haar activiteiten.

Opzet

Elke woensdagmorgen kwamen zo'n acht moeders met verschillende nationaliteiten op school om les te krijgen van juf Simone, een ervaren NT2-docent. Twaalf weken lang kreeg de groep vrouwen een taalles van drie uur, vaak met een doe-activiteit om het Nederlandse taalniveau te verhogen. De docent behandelde onderwerpen waar ouders van kinderen zoal tegenaan lopen. Van oudergesprekken op school tot informatie over gezonde voeding.



Resultaten

- Uit de uitslagen van Taalmeter blijkt dat het taalniveau van alle deelnemers is verbeterd. Eén vrouw is doorverwezen naar ander taalonderwijs. Twee Poolse deelnemers zijn een vervolgopleiding bij een ROC gestart.
- In de evaluatie gaven de vrouwen aan dat het leren van de taal zorgde voor meer zelfvertrouwen.
- De taallessen hadden ook een sociaal karakter. De deelnemers kwamen uit hun isolement, herkenden bij elkaar hun moeite met de Nederlandse taal en durfden zich onderling veel meer te uiten.
- De school concludeert dat de ouderbetrokkenheid is verbeterd. Ouders kunnen bijvoorbeeld hun kinderen nu in het Nederlands ziekmelden.

- Kinderen vinden het geweldig als hun ouders naar les gaan. Stimuleer de ouders om samen met hun kinderen de lessen te bespreken en op pad te gaan, bijvoorbeeld naar de bieb.

Don'ts

- Werk niet met vrijwilligers, maar zorg voor een geschoolde docent, liefst iemand die ervaring én affiniteit heeft met de doelgroep laagtaalvaardigen.
- Het is niet nodig vast te houden aan een groep met één nationaliteit. Basiskennis van het Nederlands is wel vereist.
- Mix mannen en vrouwen niet in één klas. Veel vrouwen ervaren het als onveilig en zullen snel afhaken.

- Houd niet strak vast aan de lesplanning, maar spring in op thema's die de deelnemers op dat moment bezig houden.
- Het tijdstip, woensdagochtend, zorgde ervoor dat werkende moeders niet konden aansluiten.

Vervolg

In 2019 wordt met subsidie op een tweede school een serie ouderlessen georganiseerd. De Immanuëlschool zoekt naar manieren om een nieuw traject te starten. Ook zou de school graag de vaders meer betrekken bij het onderwijs van hun kinderen. De bibliotheek stelt na de pilot ervaringen en materiaal beschikbaar voor andere bibliotheken in samenwerking met Probiblio.

Contact
Mirjam van Campen
 coördinator sociaal domein
mirjam.van.campen@debibliotheek-haarlemmermeer.nl

Do's

- Besteed veel aandacht aan de basisgrammatica. Maak gebruik van de website oefenen.nl.
- Besteed ook veel tijd aan nieuwsbegrip, technisch lezen, woordbegrip en de actualiteit.
- Leer de deelnemers wat een basisschool is en hoe het Nederlandse schoolsysteem werkt.
- Door een vrijwillige oppas te regelen, verlaag je de drempel voor ouders met kleine kinderen.
- Uitstapjes brengen veel plezier en veel nieuwe woorden.



“Vooral de uitstapjes waren een groot succes. Zoals het bezoek aan het Spaarne ziekenhuis en samen smoothies maken.”

Mirjam van Campen,
 De Bibliotheek Haarlemmermeer



Wat werkt bij de gezinsaanpak?

Algemeen

- Focus op ouders van jonge kinderen (0-4): daar is de impact het grootst!
- Kies voor een zorgvuldige aanpak, met kleine stapjes: je hebt een lange adem nodig voor succes.
- Luister naar ouders: wat beweegt hen en wat hebben zij nodig? Laat je aannames varen!
- Maak vooraf een projectplan met uren- en kostenbegroting. Neem hierin ook op hoe je het effect en de resultaten gaat meten.
- Ken je meerwaarde als bibliotheek en zorg voor een sterk en overtuigend verhaal richting partners en gemeente.
- Maak je resultaten meetbaar, hoe bescheiden ze ook lijken. Dat is niet alleen belangrijk voor subsidievertrekkers (Tel mee met Taal, de gemeente), het maakt ook inzichtelijk wat wel of niet werkt, hoeveel tijd en geld het kost. Dat helpt weer bij het maken van (beleids)keuzes.
- Haal daarnaast ook reacties van deelnemers en partners op, want woorden zeggen soms meer dan cijfers. Die geven je resultaten kleur en brengen de cijfers tot leven.

Uitvoering

- Ga naar plekken waar ouders komen: voor de meeste ouders is de bibliotheek helemaal niet laagdrempelig!
- Pas je communicatie aan: gebruik veel beeld, weinig tekst en geef mondelinge toelichting.

- Het opbouwen van een vertrouwensband en een goede relatie is ontzettend belangrijk om ouders mee te krijgen. Werk daar bewust aan.
- Sluit aan bij niveau en achtergrond van de ouders.
- Maak alles zo concreet en toepasbaar mogelijk.
- Houd in gedachten dat veel ouders hun problemen niet als taalprobleem zien.
- Begin niet meteen over (voor)lezen. Taalstimulering kan op veel manieren, bijvoorbeeld door het doen van spelletjes of te sporten.

Interne organisatie

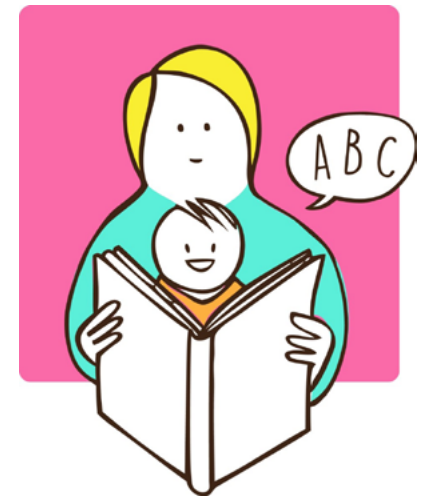
- Zorg dat iedereen zich bewust is van het probleem en de urgentie voelt om eraan te werken.
- Zorg voor structureel overleg tussen verschillende teams (educatie, basisvaardigheden) en vergeet daarbij de frontoffice en de vrijwilligers niet.
- Laaggeletterden en laagtaalvaardigen zijn niet allemaal hetzelfde. De verschillen zijn groot. Richt je daarom op een specifiek deel van hen en pas daar je aanpak op aan. Maak (beleids)keuzes!

Externe samenwerking

- Begin met bewustwording! Het bewustzijn over de cruciale rol van ouders ontbreekt bij veel professionals én ouders. Zowel op uitvoerend als strategisch niveau.

- Luister naar wat uitvoerende professionals nodig hebben en zorg voor meerwaarde: wat 'levert het hen op' als ouders worden ondersteund?
- Zoek actief de samenwerking op met consultatiebureaus, kinderopvang, onderwijs of welzijn.
- Zorg dat je de beleidsvoornemens van je gemeente kent, ga het gesprek aan, zet het onderwerp op de kaart en onderhoud je contacten zodat het op de kaart blijft staan.

Ambtenaren houden van cijfers, zorg dat je die paraat hebt. Bij raadsleden werkt storytelling goed: deel de cijfers aangevuld met persoonlijke ervaringen. Wees dus alert op het vastleggen van positieve reacties!



De BoekStartcoach

De BoekStartcoach werkt op het consultatiebureau en ondersteunt de jeugdarts en jeugdverpleegkundige door met ouders in gesprek te gaan en gerichte voorleesondersteuning te bieden. Daarbij ligt de nadruk op voorleesplezier.

De VoorleesExpress

De VoorleesExpress zorgt ervoor dat kinderen met een taalachterstand extra aandacht krijgen. Een half jaar lang komt er een vrijwilliger bij een gezin thuis om voor te lezen en taalspelletjes te doen. Samen met de ouders streven zij ernaar dat taal en leesplezier een vaste plek in het gezin krijgen.

Voor jou en je kind!

Voor jou en je kind! (herziening van Taal voor Thuis) is bedoeld voor ouders die een steuntje in de rug kunnen gebruiken bij het helpen van hun kind bij hun taal- en schoolontwikkeling. In de lessen krijgen ouders informatie over wat ze thuis samen met hun kind kunnen doen.



Het gezin als sleutel in aanpak laaggeletterdheid

Hermien Lankhorst, januari 2019

Een beeld van de laaggeletterde ouder, een onderzoek naar de achtergrondkenmerken, leesopvoeding en taalprestaties in laaggeletterde gezinnen

Natascha Notten en Frouke de Wijs, Stichting Lezen, 2017

De cyclus van laaggeletterdheid doorbreken: Een onderzoek naar de mogelijkheden tot het verbinden van preventieve en curatieve taalactiviteiten binnen lokale geletterdheidsnetwerken

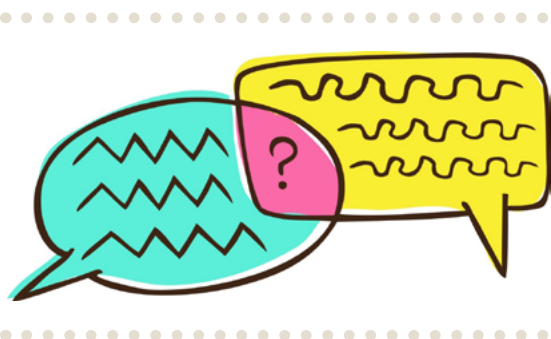
Marie-Anne Raaijmakers en Hermien Lankhorst, Kunst van Lezen, juli 2017

Factsheet Gezinsaanpak goed op de kaart Samenvatting uitkomsten onderzoek onder Noord- en Zuid-Hollandse bibliotheken

Probiblio, 2019

Bieb heeft de sleutel tot geletterdheid

Kees Broekhof, Trouw dinsdag 9 mei 2018



Dit inspiratiedocument is opgesteld voor de bibliotheken door de adviseurs van Probiblio.

Voor vragen of voor een adviesgesprek kun je contact opnemen met:

Barbara van Walraven,
adviseur Educatie
bvwalraven@probiblio.nl

Anne-Marie van der Poel,
adviseur Basisvaardigheden
avdpoel@probiblio.nl

Wij danken de bibliotheken die we mochten interviewen voor hun medewerking:
Bibliotheek Aan den IJssel,
Bibliotheek Kennemerwaard,
De Bibliotheek Haarlemmermeer
en DOK.

Illustraties: Linda van Bruggen

©Probiblio, september 2019